

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2009/10:12

Stenografiska
uppteckningar
2009/10:12

Tisdagen den 24 november

1 § Informellt möte i Europeiska rådet

Statssekreterare Gustaf Lind

Återrapportering från Europeiska rådets informella möte den 19 november 2009

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 13.00 och jag förklarar mötet öppnat. Jag hälsar EU-nämndens ledamöter, statssekreterare Gustaf Lind – som är statsministerns statssekreterare i EU-frågor – samt departementsråden Torbjörn Haak, Diana Madunic och Katarina Areskoug, som arbetar med EU-frågor i statsministerns kansli välkomna. Jag hälsar också er som följer detta utifrån, ni som sitter på läktaren och övriga på plats i salen – där ibland representanter för massmedier – samt ni som följer detta i SVT24, på riksdagens webb-tv eller andra ställen välkomna.

Vi ska nu få en återrapport av statssekreterare Gustaf Lind från det extra toppmöte med EU:s stats- och regeringschefer som ägde rum i Bryssel i torsdags. Då samlades dessa 27 för att besluta om de nya så kallade toppjobben, alltså EU:s förste valde ordförande och höge representant enligt det Lissabonfördrag som träder i kraft den 1 december.

Inför detta möte samrådde EU-nämnden med regeringen, dels omedelbart vid starten av mötet, dels i ett större och öppnare forum med statsministern tisdagen den 17 november. Då hade vi ett öppet samråd med statsministern där han redogjorde för regeringens principer inför detta. Frågan om Lissabonfördraget är i sin tur behandlad många gånger i Sveriges riksdag. Framför allt fattade riksdagen beslut den 20 november 2008 om att säga ja till detsamma som nu träder i kraft.

Därmed ska jag snart lämna ordet till statssekreteraren. Det går till på det sättet att regeringen informerar om hur det gick på mötet, hur regeringen arbetade under mötet och så vidare. Partiernas representanter får tillfälle att ställa frågor. Detta är en information, inte ett samråd, och en avrapportering av mötet, där man får tillfälle att ställa frågor och möjligtvis säga vad man tycker i övrigt. När detta har skett beräknar jag att det har gått max en timme. Då avslutas detta.

Anf. 2 Statssekreterare GUSTAF LIND:

Fru ordförande, ledamöter av riksdagens EU-nämnd! På det informella toppmötet förra veckan lyckades EU:s stats- och regeringschefer enhälligt utnämna Herman Van Rompuy till vald ordförande för Europe-

iska rådet och Catherine Ashton till hög representant för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Dessutom utsågs den nuvarande biträdande generalsekreteraren Pierre de Boissieu till generalsekreterare.

Det var ett historiskt möte på många sätt och ett stort framsteg för det europeiska samarbetet på basis av det nya Lissabonfördraget. Överenskommelsen var också en viktig framgång, skulle jag vilja säga, för det svenska ordförandeskapet.

Fru ordförande! Som bekant föregicks förra veckans möte av omfattande konsultationer mellan statsministern och hans samtliga 26 kolleger, inte i en utan flera omgångar. Förutom kompetens var det många faktorer som skulle balanseras – den politiska tillhörigheten, den geografiska och demografiska mångfalden i unionen, stora och små medlemsstater, genderspekten, för att bara nämna några. Det här kom också upp på samrådet inför Europeiska rådet för exakt en vecka sedan.

Herman Van Rompuy, som blev ny ordförande för Europeiska rådet, är för närvarande premiärminister i Belgien och partiledare för det flamländska kristdemokratiska partiet. Som premiärminister i Belgien har han visat sig skicklig när det gäller att jämka samman och samordna motstridiga ståndpunkter och finna gemensamma kompromisser och lösningar. Det är egenskaper som med säkerhet kommer att vara till nytta i hans nya funktion som vald ordförande för Europeiska rådet bestående av 27 och snart fler suveräna medlemsstater. Herman Van Rompuy var på 90-talet också vice statsminister och budgetminister.

Catherine Ashton är för närvarande EU:s kommissionär för handelsfrågor och har således erfarenhet av svåra internationella förhandlingar. Hon har också bidragit till att lotsa Lissabonfördraget genom det brittiska överhuset och är därmed väl insatt i innebörden av det nya fördraget, inte minst på det utrikespolitiska området.

Låt mig säga att vi är särskilt nöjda med att toppmötet lyckades utnämna två personer som representerar både ett stort och ett mindre medlemsland, både center- och högerblocket och det socialistiska blocket i europeisk politik, både man och kvinna. Många av de olika kriterier som har diskuterats tidigare är uppfyllda och bidrar till att skapa en legitimitet och stabilitet för deras fortsatta arbete.

Vad gäller utnämningen av Pierre de Boissieu har han lång erfarenhet av arbete i rådssekretariatet och kan därmed bistå med kontinuitet i en tid av övergång från Nicefördrag till Lissabonfördrag. Det gör honom mycket väl meriterad för uppgiften.

Fru ordförande! Processer som dessa är politiskt känsliga och riskerar att skapa osämja. Vi är därför särskilt glada för att utnämningarna kunde göras med enhällighet utan uppsplitande och splittrande diskussioner långt in på småtimmarna, som varit fallet vid tidigare utnämningar. De omfattande och systematiska konsultationerna med alla medlemsstater som föregick mötet betalade sig, och besluten kunde fattas med brett stöd för både person och process. De här politiska besluten kommer att formaliseras genom ett skriftligt förfarande samma dag som fördraget träder i kraft, det vill säga den 1 december.

Fru ordförande! Vid arbetsmiddagen togs även frågan om Europeiska rådets arbetsformer under det nya fördraget upp. Det är en ny miljö som skapas i och med att det nya fördraget kommer på plats. Samarbetet mellan den valde ordföranden, det roterande ordförandeskapet i rådet, den

höge representanten, kommissionen och medlemsstaterna måste finna nya praktiska former.

Vår ambition är att aktivt arbeta för att föra vidare de goda erfarenheterna av hur Europeiska rådet kan fungera. Samtidigt kommer kontinuitet och samordning att förbättras genom inrättandet av den valde ordföranden och den höge representanten.

Vi fick brett stöd för våra ansatser av samtliga stats- och regeringschefer. Ordförandeskapet kommer att slutföra arbetet med Europeiska rådets arbetsordning på basis av denna överenskommelse. Därmed kommer samtliga nödvändiga förberedelser för fördragets ikraftträdande att vara på plats vid tidpunkten för Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december. Även detta är en framgång för ordförandeskapets arbete.

Fru ordförande! Jag är redo att ta del av nämndens frågor och kommentarer.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Innan vi går till talarlistan ska jag göra några kommentarer.

När vi samrådde i torsdags hade vi tillgång till ett så kallat non paper – de brukar vara i pappersform men är inga formella beslutsunderlag – om just rollfördelningen mellan den valde ordföranden och statsministern i ordförandelandet. Även utkasten till arbetsordning är översända till riksdagen så att de kan ligga till grund för ställningstagande. Nämndens formella ställningstagande till detta sker också i skrift, eftersom detta rent formellt tas upp under en så kallad A-punkt i samband med justitieministtermötet i början av nästa vecka. Men det här är formalia. Det som är viktigt att veta för ledamöter och även för er som följer detta är att samråd om detta sker i Sveriges riksdag under den här veckan och avslutas på fredag. Det är det som man behöver hålla reda på i sak. Men det går bra att komma med synpunkter även i dag.

Vid samrådet som vi hade med statsministern i tisdags, den 17 november, fanns det ett brett, närmare bestämt enhälligt, stöd i nämnden för just de principer som statssekreteraren har redogjort för här. Det fanns ett mycket starkt önskemål från alla partier, tror jag, om både politisk balans och att särskilt under svenskt ordförandeskap inte tillåta detta att bli en gubbkubb, för att citera uttryck som har använts, så det är bra att höra att detta har lyckats uppnås.

Catherine Ashton är inte bara kvinna – det är lätt att hon beskrivs som det nu därför att hon är kvinna – utan också hög representant med frihandelsstradition. Hon har den rollen i kommissionen nu, och vi är ofta goda vänner med Storbritannien i rådskonstellationer om frihandel. Mot den bakgrunden skulle jag vilja spela in hoppet att den höge representanten kan göra lite nytta vad gäller att hålla EU öppet. I både handels- och migrationsfrågor finns det ganska mycket påtryckningar åt motsatt håll, särskilt under det nuvarande ekonomiska läget.

Vad gäller den valde ordföranden ska jag påminna om, vilket vi också tog upp med statsministern i tisdags, att när det för några år sedan fanns förslag om en mycket stark EU-president var riksdagens samtliga sju partier faktiskt emot den idén. Den drev sedan Göran Persson själv. Men i riksdagen fanns det ett starkare stöd för en figur mer liknande den som nu utkristalliserats i och med valet av Van Rompuy, nämligen en person som både kan ge EU en stark röst i världen och lite bättre kontinuitet och

2009/10:12
24 november

som respekterar just Europeiska rådet och det faktum att EU består av självständiga och suveräna stater. Den balansen är viktig och har ibland kommit bort lite grann i medierapporteringen. Därför vill jag lägga till, så att det syns och hörs, att det här är i enlighet med riksdagens tidigare inspel och politiska önskemål.

Anf. 4 BILLY GUSTAFSSON (s):

Fru ordförande! Nu är det ju som det är i sak, men vi socialdemokrater är starkt kritiska till regeringens förfarande vid utseendet av de höga representanterna i EU. Vi anser och förväntade oss också att regeringen skulle ha involverat oppositionen i processen långt tidigare än vad som blev fallet. Vi tycker att vi borde ha fått information om de resonemang som regeringen förde med andra europeiska länders regeringar, till exempel om de namn som respektive partigrupp förordade. Nu var vi helt ovetande inför beslutet. Och här kommer jag till konklusionen av det förfarandet, att vi i praktiken inte får något annat val än att stödja regeringens förslag.

Tyvärr, vill jag säga som en avrundning, ser vi ett mönster som går igen. Exempelvis var det lika oacceptabelt att vår gruppledare fick beskedet om vem som skulle nomineras som svensk kommissionär en halvtimme före presskonferensen där Cecilia Malmström presenterades. Jag är medveten om att det inte är den frågan vi nu diskuterar. Men jag vill bara peka på att vi ser ett mönster som vi tycker är lite illavarslande. Vi kan inte se att det skulle vara ett uttryck för en vilja till samförstånd utan i stället att makten bestämmer utan hörande av någon annan.

Jag slutar här utan att ha någon direkt fråga.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Jag vill säga till er som tittar, vilket Billy Gustafsson vet och också bekräftade, att utseende av svensk kommissionär är ett regeringsbeslut och inte formellt föremål för samråd i riksdagens EU-nämnd.

Anf. 6 Statssekreterare GUSTAF LIND:

På samrådet för en vecka sedan var det en bred diskussion där man tog upp olika kriterier. Jag hörde särskilt Socialdemokraterna lyfta fram att det var viktigt med en kvinna och att det skulle vara någon med vänsterbakgrund. Jag skulle då hoppas att ni kanske skulle vara ganska nöjda med resultatet med Catherine Ashton som är kvinna med vänsterbakgrund, Labourbakgrund.

Jag tycker trots allt att det var ett bra samråd för en vecka sedan och att resultatet till stor del motsvarade diskussionerna. Eftersom det som nämndes var fråga om två huvudposter här var det ganska lite att spela med för att få den här bredden. Jag tycker att vi lyckades mycket bra utifrån det som även Socialdemokraterna ville.

När det sedan gällde Catherine Ashton vet jag inte om det var en fråga om hur hon skulle driva på. Vi hoppas självklart att hon ska vara en drivande kraft för ett mer öppet Europa med mer frihandel, precis som man har gjort tidigare. Vi har haft nöjet att ha henne med vid de olika toppmötena med tredjeländerna, och hon är väldigt drivande och bra att arbeta med. Vi känner nog stor tillförsikt på den punkten.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Det var ungefär det jag var ute efter att fråga om. Det har blivit mycket diskussion om den valda ordförandens roll och det faktum att Catherine Ashton är kvinna, men inte så mycket om det politiska innehållet. Det är det vi, i alla fall jag, är mest intresserade av framöver för att se hur det här ledargarnityret kommer att fungera.

Billy Gustafsson får göra ett kort inlägg innan vi går vidare på talarlistan.

Anf. 8 BILLY GUSTAFSSON (s):

Jag har bara en kommentar till statssekreterarens kommentar. Jag vill poängtera att det från min sida inte på något sätt var något uttryck beträffande de personer som sedermera blev utsedda. I samband med det telefonsammanträde som var i torsdagskväll – även om jag inte deltog själv – konfirmerade vi att vi ställde oss bakom förslaget.

Vi må ha olika uppfattningar om processen innan dess var tillfredsställande eller inte. Jag kan bara notera att samrådet i tisdags var två dagar innan beslutet fattades, och det säger sig självt för de allra flesta att det ger begränsat utrymme för ett agerande. Snarast är det väl en honnör till oss att vi gjorde det bästa möjliga av situationen förra tisdagen. Men min och vår kritik kvarstår. Det fanns dagar före förra tisdagen när vi skulle ha kunnat utbyta både tankar, idéer och förtroenden med varandra. Det var det jag ville ge uttryck för i mitt första inlägg.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Billy Gustafsson och jag skulle kunna ha långa diskussioner om det här, och det ska vi inte ha nu.

Jag ska dock konfirmera igen att det inte är alla länder som har långa öppna övningar med statsministern. Så sent som i morse diskuterade jag och Billy Gustafsson med flera ett argt brev från min finske kollega om ett toppmöte där de inte alls hade haft samråd före utan var arga efteråt i parlamentet. Det kan man naturligtvis vara, beroende på politisk position.

Jag vill ändå understryka att Sveriges riksdag är en av de öppnare, djupare och bredare förankrande inför just möten i Europeiska rådet och beslut i ministerrådet. Sedan kan vi diskutera hur detta ska förbättras.

Samrådet med statsministern kan man se även i efterhand på SVT24 eller riksdagen.se.

Nu går vi vidare. Jag ger ordet i partiordning vartefter ni anmäler er.

Anf. 10 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Man är särskilt glad i dag att det var en kristdemokratisk president som blev vald. Det känner man sig givetvis stolt över. Det måste jag få säga.

Jag har två enkla frågor. Jag har inte följt allt på tv och inte heller allt vad som har sagts i nämnden – det har ju varit många olika diskussioner. Rent arbetsmässigt utifrån det nya Lissabonfördraget och hela den delen verkar det finnas olika mandatperioder för de här två. Presidenten har två och ett halvt år, och utrikesministern, den höge representanten, har fem år. Jag skulle vilja veta: Hur kommer det sig att det är olika på den fronten?

Den andra frågan gäller att jag hörde Cecilia Malmström, den nyblivna kommissionären, beskriva i ett reportage i *Ekot* den kritik som ändå finns när det gäller presidentens uttalande om Turkiet. Hur ska vi från Sveriges sida hantera den kritik som har framförts? Hur kommer han att ta det? Har ni diskuterat det?

Anf. 11 STAFFAN DANIELSSON (c):

Jag vill tacka statssekreteraren för rapporten. Jag tänkte vara lite mer positiv än vad Socialdemokraterna lyckades med.

Makten, eller regeringen, bestämmer ju. Det kanske var bättre förr, på den gamla goda tiden under Göran Persson – vad vet jag? Men jag tycker nog att regeringen har försökt visa en god vilja, och vi har fått en löpande dialog. Vi är ju ett land av 27 som ska enas om det här.

Statssekreteraren sade att det var en form av historiskt toppmöte, och jag delar den uppfattningen. Det har varit en höst när det har hänt mycket. Vi har ett nytt fördrag på plats. Vi har de två höga representanterna, utsedda helt i enighet, finanskrisen är hanterad, det börjar ljusna och så vidare. Vi har klimatmötet kvar. Det svenska ordförandeskapet löper på bra, och jag tror att vi alla kan vara glada åt det i Sverige, och vi vet att även många inom EU uppskattar detta.

Jag kan ha en liten kritisk synpunkt. Hade jag fått tycka kunde vi ha haft en svensk på någon av de här två stora posterna. Jag kan förstå att Sverige kanske hade svårt att värja sig för det, men man lyckades uppenbarligen. Det blev ingen liberal heller, vilket jag kan beklaga, och ingen östgöte. Men det blev ändå två som vi kunde enas om.

En fråga uppstår på grund av en liten oro som man kan känna. Vi är utvidgningsvänliga till nya länder, som Turkiet. Van Rompuy har inte varit så positiv till Turkiets medlemskap. Storbritannien är inte så utvidgningsvänligt. Där kan jag känna att det kunde ha varit lite bättre. Men jag är glad att vi har en ledning och att fördraget kan träda i kraft.

Sedan har jag en annan fråga. Nya samarbetsformer diskuterades också: Kan statssekreteraren säga något mer om detta? Vi har läst och erfarenhet att det finns tankar på att Gaerc, utrikes- och säkerhetsmötena, ska splittras på två. Kan vi få lite mer kött på benen där?

Nu har vi en ny svensk kommissionärskandidat på gång, och det är utmärkt. Vilket område? Finns det några tankar där? Det kanske inte var uppe vid det här mötet, och i så fall begär jag inget svar. Men det kanske går att säga något om den frågan också.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Vad gäller kommissionärspportföljer är de nu föremål för förhandling, framför allt för kommissionens ordförande. Den bollen ligger just nu hos honom och kommer så småningom till Europeiska rådet, men inte på det här EU-nämndssammanträdet. Jag vill bara säga det, och sedan får statssekreteraren kommentera det i den utsträckning han vill i dag. Men han måste inte.

Anf. 13 JACOB JOHNSON (v):

Vid samrådet med statsministern för en vecka sedan framförde jag önskemål om en rödgrön representant och en kvinna, och det lyckades

förenas i Catherine Ashton, måste man säga trots allt. Därför kunde jag vid samrådet på torsdagen ställa mig bakom regeringens förslag.

Men jag lyfte också fram en annan fråga i samrådet med statsministern som även Staffan Danielssons partikamrat Johan Linander tog upp. Det var att få en representant som kan stå upp lite fritt relativt USA, en självständig position mot USA. Då är jag trots allt lite orolig med Catherine Ashton, med tanke på de nära banden mellan England och USA. Det är en fråga till statssekreteraren hur han bedömer Catherine Ashtons möjligheter att hålla en klar linje mot USA.

Anf. 14 Statssekreterare GUSTAF LIND:

Jag börjar bakifrån. Det är inte så att vi ska ha en konfrontationspolitik mot USA, men där vi har olika intressen vill vi självklart driva våra intressen hårt. Det är själva tanken med Lissabonfördraget att man ska få bättre kontinuitet och bättre styrka i EU:s närvaro internationellt.

Den erfarenhet som jag personligen har av Catherine Ashton när hon har varit med på toppmöten med olika stora länder är att hon definitivt driver sakerna bra och väl och är en mycket duktig förhandlare. Jag har definitivt en stor förhoppning om att hon kommer att bli mycket bra som hög representant. Jag tycker just att man ska lyfta fram henne, precis som fru ordföranden säger, som en duktig person och inte bara se att hon är kvinna.

När det gäller Cecilia Malmström och kommissionsområde är det ingenting jag kan svara på. Vi får återkomma och samråda när det ska upp för beslut. Hon är väl här i övermorgon förmiddag.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Ja, vi har så kallad beredningsgrupp med Cecilia Malmström på torsdag morgon där gruppledarna i EU-nämnden diskuterar detaljerna kring just arbetsordning och Europeiska rådet. Det är inte öppet möte och inte samråd, men då ges det tillfälle att diskutera även sådant här med Cecilia Malmström för nämndens del.

Anf. 16 Statssekreterare GUSTAF LIND:

När det gäller Gaerc och vad som händer för Lissabonfördraget leder det till ett antal förändringar. Gaerc kommer att delas upp till ett renodlat utrikesråd och sedan det allmänna rådet, som förbereder Europeiska rådet, så det sker ett antal institutionella förändringar. Just arbetsordningen för Europeiska rådet tar bland annat upp allmänna rådets roll att förbereda ärenden som går till Europeiska rådet. Den tar också upp frågan hur man ska samarbeta mellan institutionerna och mellan Europeiska rådets ordförande och det roterande ordförandeskapets ordförande. Vem är det som vid vilket tillfälle rapporterar till Europaparlamentet till exempel? Det roterande ordförandeskapets stats- eller regeringschef och deras roll på Europeiska rådet, som kommer att vara att rapportera från rådsformati- onernas arbete och sådana saker. Arbetsordningen bygger till stor del på Lissabonfördragets innehåll, men sedan innehåller det ett antal mer praktiska specifika regler för hur Europeiska rådet, som nu blir en institution, ska arbeta.

När det gäller Van Rompuy och hans uttalande om utvidgning var det självklart en fråga på presskonferensen. Han har varit kritisk mot Turkiet

2009/10:12
24 november

som medlemsstat. Han noterade då att det här var någonting han sade 2004, och sedan lyfte han fram mycket tydligt att i uppgiften som ordförande för Europeiska rådet representerar han EU och EU:s åsikter i första hand, inte personliga åsikter. Det gjorde han mycket klart.

När det gäller britterna är de både utvidgningsvänliga och Turkiet-vänliga bland EU:s medlemsstater. Det är just med britterna och ett antal medlemsstater som vi, som är ett väldigt utvidgningsvänligt land, brukar samarbeta. Därför tror jag att även Catherine Ashton, precis som Herman Van Rompuy, kommer att företräda EU:s åsikter och inte sina egna. Britterna är i grunden utvidgningsvänliga, vilket är positivt.

Frågan om de olika tidsperioderna: Att den höge representanten har ett femårsuppdrag beror på att den höge representanten är vice ordförande i kommissionen, där kommissionärerna sitter på fem år. Ordföranden i Europeiska rådet utnämns på två och ett halvt år, och det kan förlängas en gång. Det var där förhandlingen om Lissabonfördraget slutade. Man behöver en längre period än sex månader, vilket är helt klart. Jag var själv inte med i förhandlingarna då man landade på två och ett halvt år.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Eftersom det här är ett öppet möte ska jag säga, för er som inte jobbar med Gaerc varje dag, att det betyder rådet för allmänna frågor och utrikes förbindelser.

Jag ska också säga att vad gäller kommissionen i dess helhet kommer det att följa en process där kommissionärerna ska förhöras i Europaparlamentet, och sedan är det till slut Europeiska rådet som fattar beslut om kommissionen. Varje möte i Europeiska rådet kräver i sin tur samråd i riksdagens EU-nämnd, så då om inte förr sker parlamentarisk förankring även av sådana beslut. Enkelt uttryckt lär kommissionsfrågan återkomma till EU-nämnden antagligen vid flera tillfällen, och varje tillfälle som det är beslut i rådet eller möte i Europeiska rådet.

Anf. 18 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Jag vill säga till statssekreteraren att vi visst är glada över resultatet. Vi är glada över Catherine Ashton, inte bara för att hon är kvinna utan också för att hon är för ett öppet Europa och för ökad frihandel. Vi tror att det är bra för såväl EU som Europa, om man ska se det ur ett tillväxtperspektiv.

Det vi inte är nöjda med är förfarandet, det som var innan, och utifrån att det inte var öppenhet, om man ska sammanfatta det så. Utifrån det samråd vi hade för en vecka sedan, förra tisdagen, där vi hade frågor och mer eller mindre försökte ha krav – i den mån man kan ha det i detta sammanhang – på en man och en kvinna och en höger- och en vänsterperson, var det inte de signalerna vi fick från statsministern att man från svensk sida och ordförandeskapet skulle driva det så här. Det var väl snarare att det skulle gå mot en gubbklubb. Så kände åtminstone jag när vi lämnade det samrådet.

Inför framtiden är i det här perspektivet två och ett halvt år ganska kort ledtid. Man kan undra hur det ser ut vid nästa tillfälle. Då är det kanske en annan ordning här i riksdagen; kanske är det en annan majoritet. Just därför finns det väl all anledning för statsministern och regering-

en att fundera över hur man arbetar med öppenheten. Det vi nu upplever är inte att det var statsministern och det svenska ordförandeskapet utan snarare partigrupperna som drev på utifrån detta med man och kvinna och med vänster och höger.

Därför blir frågan: Kommer nu Sverige och regeringen att driva på för att få ett mer öppet förfarande i Sverige och också ute i EU när det gäller sättet att arbeta?

Anf. 19 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Jag vill tacka statssekreteraren för en bra återrapport. Jag måste säga att det är bra arbetat av statsministern som lyckats få två samförståndspolitiker som ska hjälpa till och leda EU framåt. Till skillnad från oppositionen är jag glad över båda valen. Jag tycker att det är bra att man på olika sätt lyckades sy ihop många viljor genom de här två personerna för att därmed försöka skapa en balans för det framtida arbetet.

Dock känner jag mig lite orolig. Statssekreteraren beskrev lite grann arbetsordningen. Europeiska rådet blir nu mer institutionaliserat och ska ledas av den nye ordföranden. Tidigare har kommissionen liksom varit den starka motorn. Det kommer den också fortsättningsvis att vara i lagstiftnings- och förslagsarbetet. Kommissionens ordförande Barroso har varit och kommer att vara en motor för kommissionsarbetet. Både den nye "presidenten" och Barroso måste samarbeta väldigt bra, liksom Europeiska rådet måste göra med kommissionen.

Finns det anledning att tro att man behöver vara särskilt vaksam så att det inte blir starka spänningar häremellan, speciellt i ett första läge där båda försöker hitta sina nya positioner utifrån det nya Lissabonfördraget?

Anf. 20 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Först vill jag tacka statssekreteraren för återrapporteringen från det informella EU-toppmötet.

Jag vill ta upp två saker. Den ena är att man ville få Lissabonfördraget i kraft därför att man ville att EU skulle komma närmare människorna. Därför undrar jag om man med tanke på proceduren för att få fram personerna på de två högsta posterna är nöjd med hur vanliga EU-medborgare involverats.

Vi kan sitta här och vara småsura för att vi inte riktigt fick vara med i processen. Men jag tänker också på alla människor runt om i EU. För dem måste namnen vara ännu större överraskningar. Jag tror att de flesta av dem som på morgonen dagen efter läste dagstidningen bara bläddrade vidare, för de hade ingen aning om vilka de två personerna är. Det är lite beklagansvärt.

Jag tänker mest på om det funnits någon fundering kring hur det egentligen ser ut beträffande öppenhetsarbetet. Sverige har ju tidigare haft så hög svansföring i det avseendet.

Den andra saken gäller lite grann lördagsintervjun med Cecilia Malmström och den politiska inriktningen när det gäller de båda personerna. Man talar om höger och vänster. Men det säger ingenting. Detta med höger och vänster i EU-politiken kan vara väldigt skiftande beroende på vilket land man kommer från. En s-märkt person från England kan ha en helt annan åsikt än en s-märkt person från Sverige. Ursäkta, jag skulle kanske ha exemplifierat med Miljöpartiet. En miljöpartist i Sve-

2009/10:12
24 november

rige kommer kanske inte alltid överens med en miljöpartist i Italien i vissa politiska frågor; så är det bara.

Det kunde vara intressant att få veta om ni hade någon diskussion om vilka frågor de båda personerna själva jobbar med och där de vill driva på. Även om de som ordförande respektive utrikesminister ska ha en låg profil och föra EU:s talan har de självklart en egen liten agenda och försöker få in sina favoritfrågor. Varför ställde vi inte frågor om det? Eller gjorde man det på EU-toppmötet bakom de stängda dörrarna? Det skulle det vara intressant att få höra. Jag hoppas att de talade om klimatfrågorna och om att öppna EU och så. Men jag är inte helt säker på att de har den visionen om ett framtida EU.

Slutligen, fru ordförande, när det gäller det non paper som diskuterades: Hur var reaktionerna på det non paper som statsministern presenterade? Var det liksom att man fick börja om från början, eller hette det att det var ett steg i rätt riktning? Det kunde vara intressant att få höra om den diskussionen, även om den inte är föremål för samråd vid dagens möte.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Stort tack för det! Debatten om öppenhet kommer säkert att fortsätta mellan partierna. Jag ska inte ge mig in i den nu. Jag ska dock anmäla att samrådet i torsdags kväll omedelbart inför mötet där vi också diskuterade namn mycket riktigt inte var öppet. Men stenografiska uppteckningar även från detta samråd kommer att publiceras på riksdagens webbplats, precis som andra uppteckningar från EU-nämndens samråd – detta för att man så öppet som möjligt ska kunna följa EU-nämndens arbete, om inte förr så efter rådsmötena. Jag ville anmäla detta så att alla vet att det är på det sättet.

Anf. 22 Statssekreterare GUSTAF LIND:

Jag kan börja med öppenhetsfrågan som det finns olika aspekter på. Man får se till vad den person som vi beslutat om är. Det är inte en Europas president eller någonting annat. I ett federalt Europa skulle man ju ha en president, folkomröstningar och sådana saker. Men det är inte så Sverige velat ha det hela; det har inte varit fråga om den vägen.

Den person som vi har valt ska helt enkelt vara ordförande i Europeiska rådet. Valkretsen är stats- och regeringscheferna. Det beror på att uppdraget inte är det presidentlika. Det är i linje med svenska riksdagens intresse att undvika det presidentlika. Därför är proceduren naturligen på ett visst sätt, enligt Lissabonfördraget. För dem som vill ha någonting mer presidentlikt och som driver den linjen tror jag att det skulle vara naturligt med en annan valprocedur. Vilken person som väljs är lite av ett teoretiskt val. Det gäller trots allt lite grann hur den personen väljs. I Lissabonfördraget står det om det. Jag tror att det finns en stor samsyn i Sveriges riksdag kring att det ska vara den här typen. Trots allt är det fråga om beslutsformerna.

De diskuterade sakfrågorna och vad man tyckte togs upp i samband med de konsultationer som skedde. Statsministern genomförde minst två samtal per stats- och regeringschef i EU. På själva mötet i Europeiska rådet presenterade Herman Van Rompuy hur han såg på sin roll – hur han skulle arbeta vidare – och vad han tyckte var viktigt eller inte viktigt.

Ett sådant inlägg hade han alltså på mötet. Också på själva presskonferensen efteråt lade han ut texten om hur han tänkte arbeta och så vidare. Självklart var det uppe i diskussionerna om det hela. Man får först fundera på vilken person det är fråga om – därav beslutsformerna.

Vi gör väl olika tolkningar av hur samrådet tidigare har gått till. Jag tyckte att det nu var en öppen och bra diskussion. Vi tog till oss det som sades – sedan blev det två kandidater åt det hållet – så det är lite svårt att säga att vi inte gjorde det. Men kanske får man utifrån politisk färg olika uppfattningar av vad som sägs vid ett samråd. Vi lyssnade definitivt. Det blev ett bra resultat utifrån det, vilket är positivt.

Frågan om spänningar mellan personer är en mycket bra fråga. Det är naturligt att det i ett EU med olika institutioner och med en maktfördelning kan bli så att man har olika intressen. Det kan lätt bli spänningar. Det har vi tagit hänsyn till. I artikel 2 i arbetsordningen betonas att man måste samarbeta väldigt nära kommissionens ordförande och Europeiska rådets ordförande. Under punkt 3 i artikel 2 står det så här: The president shall establish close cooperation and coordination with the Presidency of the Council and the President of the Commission, particularly by means of regular meetings.

Att det roterande ordförandeskapets stats- eller regeringschef träffar kommissionens ordförande, som just nu är Barroso, och Europeiska rådets ordförande Van Rompuy och att de hela tiden koordinerar är viktigt för att arbetet ska fungera smidigt mellan de olika institutionerna, för att det inte ska bli intressekonflikter och så vidare. Det är någonting som vi har tagit hänsyn till.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för det!

Vi har utrymme för några frågor till. Men först ska jag återkomma till Ulf Holms fråga. Kanske kan statssekreteraren lite mer utveckla detta med arbetsordning och sådant. Ulf Holm verkar inte känna att han fått svar på sin fråga. Också jag skulle gärna vilja höra mer om det.

Jag tog i tisdags vid samrådet med statsministern upp frågan om rollen för statsministern i ordförandelandet som onekligen har i uppgift att hålla ihop en regering och därmed olika fackministerrådsordförande i förhållande till den valde ordföranden. Detta får naturligtvis omsättas i praxis under det spanska ordförandeskapet. Men går det att säga mer efter diskussionen i torsdags?

Anf. 24 Statssekreterare GUSTAF LIND:

Jag ber om ursäkt. Jag var så inne i liknelsen vid val, detta med öppet förfarande och så vidare att jag missade att svara på frågan.

Enligt arbetsordningen och som vi tänkt det är det på just de här mötena en viktig roll för stats- eller regeringschefen i ordförandeskapslandet att kommunicera med Europeiska rådets ordförande. I det arbete som sker i de olika rådskonstellationerna är det ett givande och tagande från Europeiska rådet. Europeiska rådet ska jobba med riktlinjer, med strategiskt arbete på en högre nivå. Lagstiftningen sker i rådskonstellationerna. Vissa av intressekonflikterna i rådet löses i Europeiska rådet. Det är därför som nämnda samarbete måste finnas och vara väldigt nära.

Arbetsordningen säger också att det roterande ordförandeskapets stats- eller regeringschef ska ha i uppgift att till Europeiska rådet rapportera om rådets arbete. Det är alltså stats- eller regeringschefen som gör detta. I början och slutet av ordförandeskapet ska man berätta för Europaparlamentet vilka prioriteringar man har och hur det roterande ordförandeskapet har gått.

Tanken med det system som skapats är att goda kontakter ska finnas så att det inte på något sätt blir så att Europeiska rådet och själva rådet, som liksom är två olika nivåer, får svårt att samarbeta. Det blir då dåligt. Det här måste i stället vara väldigt nära, och man måste dra åt samma håll för att det ska bli effektivt. Det har varit vår ambition med arbetet.

Anf. 25 ULF HOLM (mp):

Jag tänker på öppenheten. Missförstå mig inte! Jag har egentligen ingen större kritik mot att det blev en ordförande och en utrikesminister som inte är så kända och som kanske är mer lågmälda. Jag tycker tvärtom att det är ganska bra och håller helt och fullt med. Men jag funderar på öppenheten jämfört med Sveriges riksdag. I EU finns det ju 26 andra länder. Jag kan tänka mig att det i Sveriges riksdag och i EU-nämnden är ovanligt öppet jämfört med hur det är i andra länder.

Jag tänker mest på öppenheten generellt i EU-systemet i sådana här frågor och på om det liksom finns någon eftertanke kring att försöka göra det hela mer tillgängligt för medborgarna. Jag tycker att man ska ställa sig frågan hur man kan jobba med de frågorna. Men jag har alltså ingen kritik mot själva samrådet här. Det har gått jättebra.

Anf. 26 Statssekreterare GUSTAF LIND:

Just när det gäller valfrågorna tror jag att systemet kommer att se ut ungefär som det gör nu. På samrådet tog statsministern upp den saken och förklarade varför. Med tanke på att ett antal av kandidaterna är sittande stats- och regeringschefer måste det balanseras. Om man vill ha bra kandidater som kan ställa upp måste man även vårda kandidaterna så att det inte blir så att de indikerar att de vill ha ett visst jobb och några efteråt när de är tillbaka i sina länder säger: Här är jag. Det gick inte så bra. Sådant kan helt klart skapa politiska problem.

Jag tycker att Lissabonfördraget i allmänhet är ett stort steg mot öppenhet just i rådet med tanke på lagstiftande procedurer, att det är öppna diskussioner som i alla lagstiftningsärenden ska webbsändas och så vidare. Men annars tror jag att de stora ändringarna många gånger ska ske genom ändringar i Lissabonfördraget.

Jag tror att det finns en viss känsla av att vi inte vill gå in till fördragsförändringar, i alla fall inte i närtid och kanske inte heller på lite längre sikt.

Anf. 27 BÖRJE VESTLUND (s):

Om det senaste kan vi väl säga att nästa generation politiker kan ta itu med ett nytt fördrag, så vi som sitter här nu slipper det.

Jag tycker att man målade ut det här ungefär som att det är lite av historielöshet över hur det gick till att få EU:s permanenta ordförande. Det var inte riktigt så att alternativen var väldigt klara, som ordföranden ibland försöker med i detta sammanhang. Det som var alternativet från

de övriga partierna var att man skulle behålla den ordning som är i dag. Det var inte att det skulle vara en mindre profilerad ordförande. Det tror jag att bara Ulf Holm och jag som sitter kvar i EU-nämnden sedan den tiden vet. Det var inte det som var alternativet.

Alternativet på europeisk nivå handlade om hur stark den ständiga ordföranden skulle vara. Det blev två och ett halvt år av den anledningen att det fanns en falang där den dåvarande regeringen ville att det skulle vara 18 månader därför att man då hade trojkaidén. Det andra var att det skulle vara fem år som man skulle ha den ständiga representanten. Kompromissen blev två och ett halvt år. Det är bakgrunden.

Jag har två frågor. Vi har i Sverige varit stolta, även om vi kan ha olika politiska uppfattningar i sak i många frågor, och noga med att vi ska försöka få med de viktiga svenska frågorna. Vi har så gott som alla i det här huset i huvudsak stått bakom regeringens prioriteringar, även om vi har haft synpunkter på marginalen. Vi ville verkligen sätta vår prägel under vårt ordförandeskap. Delvis har vi lyckats med det, delvis misslyckats, ungefär som det brukar vara under ett ordförandeskap.

Den nya permanenta ordföranden har möjlighet att sätta dagordningen. Jag är i det sammanhanget när det gäller Van Rompuy lite oroad för Turkietfrågan men även i en annan väsentlig fråga som hans parti drev ganska ordentligt. Jag förstår varför han har varit tveksam till just Turkiet. Han drev frågan som inte är med i Lissabonfördraget, nämligen att Europa ska vila på kristna värderingar. Hans parti var ett av de starkaste partierna som vid sidan av Medelhavsländernas regeringar drev den frågan. Det är klart att man måste stå bakom dem man leder och driva de frågor som kommer upp, men han har möjlighet att sätta dagordningen, och det oroar mig en smula. Det gäller Turkiet och försök att få ett Europa som är någon form av kristen enklav, något som avvisats inte bara en gång utan flera gånger. Jag skulle vilja veta: Hur hanterar man det?

Jag inser att det blir något slags vice ordförandeskap med statsministern i det land som står för ordförandeskapet.

Det här är frågor som jag tycker att det finns anledning att dryfta lite grann. De är mer seriösa än att bara hanteras med att säga: Så blir det nog inte. Lite mer utförligt svar om hur man ser på det vore bra.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Tack för den utmärkt intressanta frågan. Skälen till att jag tog upp det här med riksdagens historia och den valda ordföranden är två.

Det ena är de många rapporterna även i svenska medier och från svenska politiker, inte i det här rummet men utanför kanske, om att det ropas efter en stark ledare. Den rollen är inte oproblematiske, såsom framkommit i den här diskussionen och tidigare.

Det andra skälet är att det har kommit kritiska synpunkter om regeringens förankring i riksdagen. Enligt uppteckningar från det förra ordförandeskapet när det var en annan regering efterlyste oppositionen säkert minst lika starkt mer information från regeringen än vad man fick. Det går att hitta moderata citat på det från förra gången. Det ingår i det naturliga samspelet mellan regering och riksdag. Men riksdagspartierna var överens om att inte driva frågan om en stark superordförande, eller president eller vad man nu ska kalla vederbörande. När dåvarande statsmi-

nistern frånträdde den uppfattningen och gick aktivt åt ett annat håll fick han kritik i riksdagen från konstitutionsutskottet.

Det är skälet till att jag tar upp frågan för att visa vikten av riksdagsförankring. Sedan kan vi ha olika uppfattningar om hur nöjda vi är efter valen i tisdags. Men jag konstaterar att regeringen dels samrådde med riksdagen om principerna inför utnämningen ordentligt, dels drev igenom det till ett resultat som stämde väl med önskemålen.

Det var ett svar på Börje Vestlunds fråga. Statssekreteraren ska så klart få ge fler svar senare.

Anf. 29 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Det var nästan ett omöjligt uppdrag, kan man tycka, när Sverige skulle ratta och få ihop det till tre höga tjänstemän inom EU. Det var många, framför allt i de större länderna inom EU, som möjligen tänkte att det där fixar nog inte Sverige. Vi har tidigare hört hur vissa större länder har haft synpunkter på mindre länder. Därför tycker jag att det för svensk del är en oerhörd framgång att det var konsensus och att allt lades fram i tid. Kritiken mot små länders förmåga att vara ordförande i EU har tystnat åtminstone tillfälligt. Att det dessutom verkar vara väl förankrat i riksdagen är en fjäder i hatten.

Jag känner mig som ett ombud för medborgarna inne i beslutsapparaten. Det är många frågetecken för närvarande. Vilka egenskaper besitter framför allt Van Rompuy och Ashton för att kunna anta de nya utmaningarna? Van Rompuy har åtminstone varit i liknande omständigheter eftersom han har lett regeringsarbetet i Belgien. Däremot har Catherine Ashton mig veterligt inte alls varit inne i säkerhetsfrågor eller försvarsfrågor. Vi vet av erfarenhet att många framgångsrika utrikesministrar ofta har en oerhört lång erfarenhet. Det bygger på personkontakter etcetera. Hon har dessutom aldrig varit föremål för direktval, om jag har fått till mig underlaget rätt.

Min fråga är: Hur har resonemanget gått när det gäller Ashton och hennes förutsättningar? Vilken förankring har hon exempelvis i utrikesministergruppen? Det är inte minst viktigt eftersom det är där frågorna i huvudsak ska anhängiggöras.

Anf. 30 MONICA GREEN (s):

Jag ska återkomma till detta med förankringen. Bengt-Anders Johansson sade att det var väl förankrat i riksdagen.

För en vecka sedan upplevde vi att statsministern inte tog till sig vad vi sade. Det fanns ingen prioritering från statsministern. Det fanns ingen uppfattning och inget eget förslag som Sverige skulle driva. Vi efterlyste det om och om igen. Ska ändå inte vikten av att vi har en man och en kvinna drivas? Ska det inte drivas? frågade vi. Nej, vi uppfattade att statsministern låg oerhört passiv eller platt.

Det resultat som nu har blivit, trots att ordföranden här säger att Sverige har drivit igenom det, uppfattar vi mer som en överenskommelse mellan olika partigrupper och att pusselbitarna sedan har fallit på plats utan att Sverige egentligen har drivit någonting. Det blev så här med pusselbitarna.

Att det blev ett bra resultat är bra, men att Sverige på något sätt skulle ha drivit de namnen kan vi inte spåra någonting om.

Jag tror att vi har olika uppfattningar om samrådet. Passiv är det minsta man kan säga om agerandet efter det att man har ringt stats- och regeringscheferna minst två gånger, ett antal personer fler gånger, haft bilaterala möten inför själva dagen för att få de olika delarna på plats.

De här processerna har många gånger varit uppslitande. Man har fått börja tidigare, det är kandidater som blivit utslagna och inte kommit tillbaka. Man har hållit på hela nätter. Jag tror att det genom statsministerns mycket noggranna förarbete, omfattande diskussioner med alla parter som han har kunnat föra den här frågan i hamn i konsensus. Ni ska veta att det finns en mängd olika intressen från de olika 27 medlemsstaterna som man har att hantera. Skulle man ha varit passiv skulle det inte ha blivit något resultat, utan det kunde ha blivit en liknande situation som då man försökte tillsätta kommissionens ordförande för fem år sedan och andra upprivande saker.

Att man är ödmjuk inför uppgiften att få ihop de 27 olika viljorna är ganska naturligt med tanke på att det är en svår uppgift man har framför sig.

När det gäller egenskaper hos Catherine Ashton är det många som säger att hon är okänd. Det är egentligen ganska naturligt. Hon har varit kommissionär i ett och ett halvt år och kom tidigare från brittisk politik. Många gånger känner man till stats- och regeringschefer i tunga EU-länder och kanske inte andra. Jag tycker att hon under den tid som hon har varit kommissionär efter vad vi har sett har varit väldigt effektiv, drivande och duktig. Hon fick kritik innan hon tog det uppdraget för att hon hade dåligt med erfarenhet för att vara handelskommissionär. Hon har skött den uppgiften bra, varit drivande och mycket uppskattad. Vi får hoppas – och det har jag all tilltro till – att hon, även om hon kan bli kritiserad för vissa saker, kommer att sköta den här uppgiften på ett bra sätt. Hon är drivande, hon har fingertoppskänsla för att få det att fungera bra. På handelssidan blev hon väldigt uppskattad både inom EU och i andra länder som vi har förhandlingar med. Därför tycker jag att det är roligt att hon ska jobba som hög representant.

Jag har personligen aldrig hört Herman Van Rompuy ta upp frågor om kristna värderingar och sådant. Men det är en bra principiell fråga. Vilken roll har man som ordförande för det kollektiv som 27 medlemsstater är? Det är delvis samma diskussion man kommer in i beträffande roterande ordförandeskap.

Vi kan konstatera att världen inte är sådan att vi kan driva vilka svenska prioriteringar som vi vill. Det skulle vara härligt, men det är inte så. När vi till exempel har tredjeländstoppmöten, och det är någonting som Herman Van Rompuy ska göra och representera EU gentemot Barack Obama och andra presidenter, har han med sig från diskussioner tidigare inom EU-kretsen vilka frågor han ska driva. Man har diskussioner om vilka positioner man ska ha, vad man ska ha med på dagordningen. Man åker inte i väg helt utan ett mandat.

Självklart har du en poäng i att man alltid kan påverka genom sin person. Där är kontrollmekanismen på den personen sådan att man avrapporterar från toppmöten till rådet med uppföljande diskussioner där. Det är upp till Europeiska rådet att ha ett nära samarbete med den permanenta ordföranden. Om någonting händer är jag helt säker på att det finns ett

antal stats- och regeringschefer som inte har något större problem med att diskutera den personens position. I grunden är det Europeiska rådet som kollektiv och EU som kollektiv som beslutar det man ska driva. Det är lite samma position som i fråga om roterande ordförandeskap. Man får hitta en balans.

Herman Van Rompuy är, som det sägs, mer en ordförande än president, och det pekar extra åt att det är en person som kommer att lyssna. Han signalerade mycket tydligt både inne på Europeiska rådet när han gjorde sin programförklaring och vid presskonferensen att han är en lyssnande ordförande för Europeiska rådet som representerar vad EU och Europeiska rådet tycker. Han sade, och rätta mig om jag har fel: Mina egna åsikter spelar ingen roll. Det tycker jag är mycket Axel Oxenstiernas stil. Vi får se. Det är alltid en fråga som uppkommer och som man helt enkelt måste följa.

Anf. 32 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Jag vill upprepa min fråga om förankringen av Ashton i utrikesministerkretsen. Den fick jag aldrig något svar på.

Anf. 33 Statssekreterare GUSTAF LIND:

Jag hoppas att den är god. De har ju jobbat med henne mycket i olika handelsfrågor. Hennes valkrets är bland stats- och regeringscheferna, och jag utgår från att alla stats- och regeringschefer pratar med sina utrikesministrar. Utrikesministerkretsen är ju inte som ett autonomt organ. Men hon ska leda utrikeskretsen i framtiden, så hon får en väldigt viktig roll som ordförande i rådet för utrikesfrågor.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Nu har det tyvärr redan gått en timme.

Jag vill tacka statssekreteraren för återrapporten och upprepa att nästa steg i den här processen för riksdagens del är samråd om den nämnda arbetsordningen, alltså detaljerna om hur den ska fungera. Gruppledarna och EU-nämnden har en så kallad beredningsgrupp med statsrådet Malmström på torsdag för att kunna prata om detta. Därefter sker ett skriftligt samråd eftersom detta rent tekniskt behandlas som en så kallad A-punkt på tisdag, alltså när Lissabonfördraget träder i kraft. Men samråd ska ske eftersom detta är ett beslut. Det sker då genom en skriftlig procedur för riksdagen, men med tillfälle för partierna att prata med det ansvariga statsrådet innan dess. Underlag sänds ut så snart som möjligt.

Samråd om kommissionen och så vidare återkommer vi till när detta ska tas upp i Europeiska rådet. Inför sådana möten har vi samråd i nämnden precis som vanligt.

Därmed tackar jag statssekreteraren och hans medarbetare så mycket för informationen i dag och ledamöterna för visat intresse och alla frågor.

Jag förklarar sammanträdet avslutat.

Innehållsförteckning

2009/10:12
24 november

1 § Informellt möte i Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statssekreterare GUSTAF LIND.....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 4 BILLY GUSTAFSSON (s)	4
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 6 Statssekreterare GUSTAF LIND.....	4
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 8 BILLY GUSTAFSSON (s)	5
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 10 ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	5
Anf. 11 STAFFAN DANIELSSON (c).....	6
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 13 JACOB JOHNSON (v)	6
Anf. 14 Statssekreterare GUSTAF LIND.....	7
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 16 Statssekreterare GUSTAF LIND.....	7
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 18 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	8
Anf. 19 CHRISTER WINBÄCK (fp).....	9
Anf. 20 ULF HOLM (mp).....	9
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 22 Statssekreterare GUSTAF LIND.....	10
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 24 Statssekreterare GUSTAF LIND.....	11
Anf. 25 ULF HOLM (mp).....	12
Anf. 26 Statssekreterare GUSTAF LIND.....	12
Anf. 27 BÖRJE VESTLUND (s)	12
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 29 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	14
Anf. 30 MONICA GREEN (s)	14
Anf. 31 Statssekreterare GUSTAF LIND.....	15
Anf. 32 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	16
Anf. 33 Statssekreterare GUSTAF LIND.....	16
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	16